

Dkt. August Konkeli, Mithali, Kikao cha 6

© 2024 August Konkeli na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dk. August Konkeli katika mafundisho yake juu ya kitabu cha Mithali. Hiki ni kipindi namba sita, Hekima kama Mti wa Uzima. Mithali 3:13-20.

Karibu kwenye mihadhara yetu kuhusu Mithali.

Tumejadili mazungumzo machache ambayo mzazi huwa nayo na mtoto wake kuhusu hekima ya maisha, ni nini kufuata, na njia ya hekima ambayo unaweza kufikia mwisho wa kuwa na maisha ambayo unataka kuwa nayo. Lakini mazungumzo haya yanakatizwa na miingiliano mbalimbali. Moja ya maingiliano haya hutokea katika Mithali sura ya tatu, na ni mistari 13 hadi 20, ambapo hekima inaitwa mti wa uzima.

Sasa, picha hii ya hekima kama mti wa uzima ni ile inayozaa kutafakari kwa sababu mti wa uzima utaonekana tena katika Mithali kama tutakavyoona katika mihadhara yetu ya baadaye. Lakini pia, dhana ya Mti wa Uzima kama kitu ambacho ni cha msingi kwa njia zote ambazo Mungu ameamuru uumbaji wake na maisha yetu kufanya kazi ndani yake ni kitu ambacho kinaweza kuitwa hekima. Na sisi ni kwenda kuja kwamba katika sura ya nane.

Kwa hiyo, sehemu hii ndogo katika Mithali sura ya tatu, mistari wa 13 hadi 20, kwa kweli inahusiana na sura zijazo. Sasa, wazo la mti wa uzima halianzii katika Mithali. Imetambulishwa hapa kama kufafanua wale waliobarikiwa.

Kama tutakavyoona, wale waliobarikiwa ni wale ambao wamejifunza hekima, wale ambao wamejifunza aina ya tabia inayokubaliwa na Mungu. Hao ndio wanaoitwa heri. Hao ndio wenye hekima, na hekima hapa ni ya thamani zaidi kuliko lulu.

Anastahili zaidi kuliko fedha. Anakupa maisha marefu. Yeye ni mti wa uzima.

Katika mistari wa 18, kwa wale wote wanaomshika, yuko, wale wote wanaompata, hao ndio wale wote wanaopata hekima ndio wale wanaoweza kuelezewa kuwa wamebarikiwa. Hii ni kategoria maalum sana. Inatumika kwa wenye busara tu.

Hao ndio wanaojua kumcha Bwana. Wengine hawajabarikiwa. Hawa tu ndio waliobarikiwa.

Basi kwa nini mti wa uzima? Nataka turudi nyuma kidogo katika kuufikiria mti huu wa uzima katika Biblia maana kuna mti wa uzima hapo zamani. Kuna mti wa uzima katika siku zijazo, lakini kuna mti wa uzima katika sasa, na hiyo ni hekima. Sasa mti wa uzima wa zamani tunaujua kutoka Mwanzo sura ya 2. Mungu alipanda miti miwili katikati ya bustani, mti wa uzima na mti wa ujuzi.

Sasa mti wa uzima ulikuwa utuambie daima kwamba Mungu ndiye chanzo cha uzima, maisha yote. Ulimwengu umejaa uhai, lakini uhai haujazaliwa na ulimwengu. Ulimwengu mbali na uhai ambao Mungu hutupa ni madini tu.

Si kitu kingine. Uhai ambao Mungu hutoa ni kitu ambacho hufanya ulimwengu wote wa kawaida zaidi ya mali na madini, iwe ni mimea, wanyama, au watu. Lakini katika bustani kwa watu, kulikuwa na ukumbusho kila wakati.

Maisha sio kitu ambacho unamiliki au unaweza kudhibiti. Uhai ni kitu kinachotoka kwa Mungu, na tunapojifunza katika Zaburi 104, Mungu alitoa pumzi kwa pumzi au mpigo wa moyo kwa mpigo wa moyo. Sasa mti wa ujuzi, kama tulivyokwisha kutaja, ulifafanuliwa kama ujuzi wa kujua yaliyo mema au ujuzi wa kila kitu.

Na hii bila shaka hatuna. Kwa hiyo, tukitafuta kuushika mti huu wa ujuzi na kama nyoka alivyosema, tujaribu kuwa kama Mungu, tukijua mema na mabaya, hapo ndipo tutaenda kwenye njia isiyo sahihi. Kuna mti wa uzima katika siku zijazo.

Na bila shaka, tunasoma kuhusu hilo katika Ufunuo, na hiyo ndiyo hitimisho la ufunuo wetu wote unaotoka kwa Mungu. Na hitimisho la ufunuo wetu wote kimsingi ni utimilifu na utimilifu wa kile ambacho Mungu alianza. Na tunasoma kuhusu hilo katika Ufunuo sura ya 22, ambapo kuna mto na kando ya mto huo kuna mti wa uzima nao hutoa matunda yake kwa kila mwezi wa mwaka.

Kwa maneno mengine, hakuna kifo. Maisha ni endelevu. Inaweza kufikiwa.

Ni mti unaoweza kufikiwa na wale ambao Mungu amewakomboa, wale ambao amewapa uzima, na wale walio na nguo zilizofuliwa. Na inatokana na maneno ya kweli, ambayo ndiyo Yohana anasisitiza tena na tena. Kwa hivyo kukataa ukweli huu ni kunyimwa ufikiaji wa mti wa uzima.

Lakini kwa sasa, tunayo baraka iliyoelezewa hapo kama unavyoiona kwa neno la Kiebrania, ashera . Hilo ndilo neno la kwanza kabisa la mstari wa 13. Sasa, hili nalo ni neno la kwanza kabisa la Zaburi sura ya 1 mstari wa 1, ambapo linasema, heri mtu yule asiyekwenda katika njia ya wakosaji, wala kuketi barazani pa wenye dharau, bali mafundisho ya Bwana ndiyo yampendezayo, mtu ayatafakariye hayo, huyatafakari, na kuyatafakari daima.

Kwa hivyo, ashera ni nini ? Baraka hiyo inaelezea nini? Inaelezea tabia. Inaelezea aina ya mtu, aina ya mtu anayekwepa kiti cha mwenye dharau, ambaye inarejelewa mara nyingi kabisa katika Mithali, na ambaye anachagua Torati, mafundisho ya Mungu, ili maisha yake, kwa kweli, maisha yake yawe na matunda. Hiyo ndiyo baraka hiyo.

Na Yesu anachagua neno hilo kuzungumzia ufalme wake. Ni mtu wa aina gani anastahili kuwa katika ufalme wake? Naam, anatumia neno heri katika tafsiri ya kisasa ya Kiebrania ya Agano Jipya. Ashera kwa kawaida ni neno ambalo wangetumia.

Hatuna sawa kabisa katika Kigiriki, lakini hasa hatuna kwa Kiingereza. Kwa hivyo, kwa Kigiriki, ni makara, na wakati mwingine tunawaita makarism haya , maelezo haya ambayo Yesu anatoa ya kusema huyu ndiye aina ya mtu aliyebarikiwa. Na hao ni akina nani? Maskini wa roho.

Kwa maneno mengine, hawafikirii kuwa wanaweza kufikia maarifa yote na wanaweza kujiamulia ni nini chema. Wanaomboleza. Kwa nini? Kwa sababu wanajua kwamba si mara zote wanafanya yaliyo mema.

Wao ni wapole kwa sababu wananyenyekea. Wana hofu ya Bwana. Wana njaa ya haki.

Hivyo ndivyo Mithali, bila shaka, inavyoeleza. Kwa hiyo, hii ndiyo baraka ya mti huu. Mti huu hutoa baraka hii ikiwa tunaweza kuifahamu.

Na kama tunavyoona katika Mithali 3 mstari wa 19 na 20 , ni hekima inayotuwezesha kuuelewa ulimwengu wa Mungu. Ni kwa hekima kwamba Bwana aliweka misingi ya ulimwengu kwamba aliziweka mbingu katika ufahamu. Ni katika ujuzi wake kwamba vilindi viliumbwa na mawingu kutoka juu yanatoa umande wao.

Kwa maneno mengine, fumbo la utendaji kazi mzima wa utaratibu wa asili tunaajua ni sehemu ya utaratibu huu ambao Mungu mwenyewe aliumba, na ambao unaweza kuelezewa kuwa hekima. Ambayo Mungu ameamuru kwa njia ambayo maisha yanapaswa kuwa. Sasa wazo hili la mti wa uzima ni kitu ambacho kilikuja kuwa ishara kwa maana ya kujua Torati, ishara ya nini maana ya kufuata njia ya uzima na kufuata njia ya haki.

Na kwa hivyo, inaonyeshwa na menorah. Sasa kama unavyoona katika picha hii, menora ilikuwa taa iliyokuwa hekaluni. Na taa ya hekalu ilikuwa kweli mkusanyiko wa taa saba.

Na katika jumla ya saba zote, kulikuwa na utoaji wa maisha. Na bila shaka, unapoiona pale, inaonekana kama mti. Kwa hiyo mti huu ulifananisha kile ambacho Wayahudi waliamini kilitoa uhai.

Sasa, kama wengi wetu tujuavyo kutokana na historia, karibu mwaka wa 70 baada ya Kristo, mshindi Tito, Jenerali Tito alikuja Yerusalemu na kuliharibu. Na matokeo yalikuwa kwamba Wayahudi wote walipigwa marufuku kuishi Yerusalemu. Mji huo ulikuwa haramu kwao.

Ilikuwa ni njia ya kukandamiza kabisa vuguvugu la upinzani la Wayahudi. Na kwa kutambua hilo, kuna hadi leo, Tao la Tito huko Roma. Na hii bila shaka ni njia ya kuingilia, njia ya mfano ya kuingilia ambayo ilijengwa ili kuheshimu ushindi wa Warumi juu ya Yerusalemu.

Na kile kinachoonyesha watu wa Kiyahudi na kile kinachoonyesha Yerusalemu kwenye tao hili ni menora, ambayo ni kielelezo cha mti huu wa uzima au kielelezo cha kile ambacho Mithali inasema hapa ni hekima, hekima ya kujua jinsi ya kuishi. Kwa hiyo, wakati mwingine tunafikiri kwamba tumepoteza mti wa uzima. Naam, ndiyo, kwa sababu tumechagua kuwa kama Mungu, tukijua mema na mabaya, ni mwitikio wa ulimwengu wote tulionao ndani yetu.

Hatuwezi tena kuufikia mti huo wa uzima, lakini Mungu amepata njia ya kutukomboa, kufua nguo zetu, na kuturudisha kwenye mti huo wa uzima kama tunavyoona katika kitabu cha Ufunuo. Lakini wakati huo huo, kuna mti wa uzima na unapatikana hapa. Inapatikana katika mafundisho ya wenye hekima wanaosema kwamba ukikaa kwenye njia hii, mwisho utakuwa uzima.

Tukiiacha njia hiyo, mwisho wake ni kifo. Kama Musa alivyosema, nimeweka mbele yako uzima na mauti.

Huyu ni Dk. August Konkeli katika mafundisho yake juu ya kitabu cha Mithali. Hiki ni kipindi namba sita, Hekima kama Mti wa Uzima. Mithali 3:13-20.